

PUURAKENTAMISEEN TUKEUTUVA OPISKELIJA-ASUMISEN IDEAKILPAILU SUOMEN ARKKITEHTIKOULUISSA 2019

Arkkitehtuuri-ideakilpailu OY:n arkkitehtuurin yksikön opiskelijoille

28.10.2019 – 31.1.2020

HANKKEEN LOPPURAPORTTI

29.5.2020

Vuonna 2018 päätettiin järjestää opiskelija-asumiseen liittyvä arkkitehtiopiskelijaideakilpailu alkavaksi syksyllä 2019 samanaikaisesti Suomen kaikissa arkkitehtikouluissa (Aalto-yliopisto, Tampereen yliopisto ja Oulun yliopisto). Opiskelija-asumisen lisäksi kilpailun toiseksi pääteemaksi määritettiin puurakentaminen. Kaikki kolme kilpailua rahoitti ympäristöministeriön puu-rakentamisohjelma. Kustakin kohdekaupungista (Helsinki, Tampere, Oulu) valittiin yksi konkreettinen kohdetontti opiskelijaideakilpailua varten. Näistä tonteista sovittiin yhteistyössä kunkin kohdekaupungin opiskelija-asuntosäätiöiden (HOAS, TOAS ja PSOAS) kanssa. PSOAS:in tontti sijaitsi Oulun Puu-Linnanmaan alueen välittömässä läheisyydessä Virkakadun varrella.

Oulun yliopiston osakilpailun järjestivät yhteistyössä OY:n arkkitehtuurin yksikkö ja Pohjois-Suomen opiskelija-asuntosäätiö (PSOAS) ympäristöministeriön puurakentamisohjelman rahoituksella. Kilpailun taustalla toimi asiantuntijaorganisaationa myös Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA.

Oulun yliopiston (OY) arkkitehtuurin yksikön kilpailu oli luonteeltaan avoin ideakilpailu OY:n arkkitehtuurin yksikön sekä suomalaisille että kansainvälisille arkkitehtiopiskelijoille. Kilpailu oli samalla syksyn 2019 toiselle periodille ajoittuvan 10 op -laajuisen asuntosuunnittelun kurssin (452507A) pakollinen harjoitustyö. Kilpailuun voivat osallistua OY:n arkkitehtuurin yksikön kaikki opiskelijat sekä kilpailuaikana (28.10.2019 – 31.1.2020) OY:stä valmistuneet arkkitehdit. Kilpailuun saapui määräaikaan mennessä yhteensä 29 ehdotusta. Kilpailussa jaettiin palkintoina yhteensä 8000€ palkintojenjakotilaisuudessa Oulun yliopiston arkkitehtuurin yksikön tiloissa 11.3.2020. Kilpailun 1. palkinnon (2500e) voitti nimimerkki ”Puumaja”, tekijänään Silja Suitiala. Palkittuja ehdotuksia pidettiin korkeatasoisina.

Voittajaehdotuksessa raatia miellyttivät hyvin mitoitettut ja toimivat tilaratkaisut. Voittajasuunnitelmaa kuvailtiin näin: ”Pelkistetyn hallittu, jämäkkä ja raikas. Rakennukset muodostavat selkeästi rajatun korttelin, jossa viihtyisiä yhteispiha. Yhteistilojen sijoittelu 1-2.kerrokseen sekä ylimmän kerroksen kattomuodon ja sivukäytävän päällisen hyödyntäminen asuntoparville ovat hyviä ratkaisuja.”

PSOAS:llä on tuonut esiin kiinnostuksensa suunnitelman edistämiseen. Kuitenkin kevään aikana virinnyt keskustelu Oulun yliopiston siirtymisestä keskustaan on johtanut siihen, että PSOAS:n on seurattava yliopiston päätöksentekoa yliopiston sijoittumisen suhteen, sillä se tulee vaikuttamaan opiskelija-asuntojen tarpeeseen ja siten hankkeen toteutumiseen Linnanmaan alueella. Palkintojenjakotilaisuudessa kuitenkin todettiin, että voittajaehdotus rakennustyyppinä voisi soveltua hyvin myös muihin ympäristöihin, kuin ajateltuun paikkaan Puu-Linnanmaalle.

2 HANKKEEN TAUSTA JA TAVOITTEET

Kilpailu liittyi Suomen arkkitehtikoulujen (Aalto, TAU ja Oulun yliopisto) sekä Helsingin, Tampereen ja Oulun opiskelija-asuntosäätiöiden (HOAS, TOAS, PSOAS) vuonna 2018 tehtyyn yhteistyöpäätökseen järjestää puurakentamiseen tukeutuva opiskelija-asumisen ideakilpailu syksyllä 2019 samanaikaisesti kaikissa maamme kolmessa arkkitehtikoulussa. Kilpailun rahoittajaksi saatiin neuvoteltua ympäristöministeriön puurakentamisohjelma. Kilpailun tausta-asiantuntijaorganisaatioksi neuvoteltiin myös ARA.

Opiskelija-asumisen ideakilpailu Suomen arkkitehtikouluissa ajoittui vuodelle 2019, mikä oli monella taholla juhlavuosi:

- ARAVA 70 vuotta (1949 – 2019)
- TOAS 60 vuotta (1959 – 2019)
- Oulun yliopisto, arkkitehtuurin yksikkö 60 vuotta (1959 – 2019)
- HOAS 50 vuotta (1969 – 2019)
- Tampereen yliopisto, arkkitehtuurin yksikkö 50 vuotta (1969 – 2019)

Kustakin kohdekaupungista (Helsinki, Tampere, Oulu) oli kilpailua varten neuvoteltu konkreettinen kilpailutontti. PSOAS:in kanssa on neuvoteltu OY:n opiskelijaosakilpailua varten kohdetontti Puu-Linnanmaan välittömästä läheisyydestä, Virkakadulta. Kyseessä on tontti, jolla sijaitsevat kaksi yksikerroksista asuinrakennusta on päätetty purkaa. Tontti sijaitsee Linnanmaa-Kaijonharjun alueella, jonka kaavarunko on hyväksymisvaiheessa. Kaavarunko ohjaa tulevaa rakentamista, mutta ei ole juridisesti sitova kaava. Lisätietoja alueen suunnittelusta löytyy Oulun kaupungin internet-sivuilta:

<https://www.ouka.fi/oulu/kaupunkisuunnittelu/linnanmaa-kaijonharju>

Tontin nykyinen asemakaava ei ollut kilpailijoita sitova, vaan kilpailijoiden odotettiin esittävän oma, harkittu näkemyksensä tontin rakennustavasta, tehokkuudesta ja kerrosluvuista. Rakennukset tuli suunnitella kantavalta rungoltaan ja julkisivuiltaan pääosin puurakenteisiksi. Reunaehtona tehtävälle oli myös, että tontille suunniteltavassa/suunniteltavissa rakennuksissa/rakennuksissa on asuntoja, joihin sisäänkäynti tapahtuu kolmannen kerroksen tasolta, jolloin rakennus/rakennukset edellyttävät myös hissien.

Kilpailun tavoitteena oli saada aikaan mielikuvituksellista ja innovatiivista idea- ja havainnekuva-aineistoa, jota voidaan käyttää kohteen jatkosuunnittelun ja päätöksenteon pohjana. Suunnittelussa olennaisinta oli luonteva ja pitkäaikaiskestävä puurakentaminen kaupunkiympäristössä ja opiskelija-asuntorakentamisessa sekä sen monimuotoisuuden ilmentäminen rakennuksissa innovatiivisella, kiehtovalla ja mieleenpainuvalla tavalla.

Kilpailun ensisijaisena tavoitteena oli opiskelija-asumisen ratkaisujen kehittäminen painottaen kodinomaisuutta ja yhteisöllisyyttä. Toisena päätavoitteena oli vähähiilisen puurakentamisen ja -arkkitehtuurin hyödyntäminen ja ideoiminen. Laadittujen ehdotusten tuli olla julkaisukelpoisen selkeitä ja

yksiselitteisesti luettavissa. Kilpailun ideoiden pohjalta PSOAS selvittää tarkemmin kohteen jatkosuunnittelun ja toteuttamisen mahdollisuuksia. Kilpailun tulokset ovat PSOAS:in hyödynnettävissä.

3 HANKKEEN OSAPUOLET JA MENETELMÄT

Oulun yliopiston osakilpailun järjestivät yhteistyössä OY:n arkkitehtuurin yksikkö ja Pohjois-Suomen opiskelija-asuntosäätiö (PSOAS) ympäristöministeriön puurakentamisohjelman rahoituksella. Kilpailun taustalla toimi asiantuntijaorganisaationa myös Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA.

Oulun yliopiston (OY) arkkitehtuurin yksikön kilpailu oli luonteeltaan avoin ideakilpailu OY:n arkkitehtuurin yksikön sekä suomalaisille että kansainvälisille arkkitehtiopiskelijoille. Kilpailu oli samalla syksyn 2019 toiselle periodille ajoittuvan 10 op -laajuisen asuntosuunnittelun kurssin (452507A) pakollinen harjoitustyö.

Kilpailuun voivat osallistua OY:n arkkitehtuurin yksikön kaikki opiskelijat sekä kilpailuaikana (28.10.2019 – 31.1.2020) OY:stä valmistuneet arkkitehdit. Kilpailu oli samalla OY:n arkkitehtuurin yksikössä syksyn 2019 toisella periodilla järjestettävän asuntosuunnittelun kurssin pakollinen harjoitustyö. Varsinainen 452507A -kurssi ajoittui ajanjaksolle 8.10. – 27.01.2020, mutta kilpailuaika jatkuu 31.1.2020 saakka. Ehdotusten laatijoiden tuli pystyä todistamaan opiskelijaoikeutensa pyydettyäessä.

Kilpailuehdotuksia sai ohjata OY:n arkkitehtuurin yksikön opetushenkilökunnalla. Ohjaus-ajat tuli varata Moodlessa siellä olevien ohjeiden mukaan. Kilpailutuomareina toimivat professorit ja opetushenkilökunta eivät saaneet osallistua kilpailutöiden ohjaamiseen kilpailuaikana.

Kilpailuun ilmoittauduttiin rekisteröitymällä Moodlessa kilpailulle tarkoitetulle kurssialueelle.

Kun kilpailu tehtiin 452507A -kurssin ulkopuolisena vaihtuvaisältöisen kurssin suorituksena, oli sen laajuus 5,0 opintopistettä edellyttäen, että ehdotus oli laadittu hyväksytysti ja kunniallisesti. Kilpailussa heikommin menestyneiltä kilpailutöiltä voidaan edellyttää jatko-työstä 5,0:n opintopisteen saamiseksi kilpailusta. Kilpailuehdotuksen voi laatia yksilö- tai ryhmätyönä. Kaikki palkitut olivat Oulun tapauksessa yksilötöitä.

Kilpailussa jaettiin palkintoina yhteensä 8000 €.

1. palkinto	2 500 €
2. palkinto	2 000 €
3. palkinto	1 500 €
kaksi lunastusta	á 1000 €

Kurssin opettajina toimivat:

- Taavi Henttonen (ohjaus ja väliseminaarit)
- Kari Kanninen (ohjaus ja väliseminaarit)
- Petri Aarnio (väliseminaarit)

- Janne Pihlajaniemi (luennot)

Kilpailun palkintolautakunta oli seuraava:

- Janne Pihlajaniemi, arkkitehtuurin professori, Oulun yliopisto, arkkitehtuurin yksikkö, palkintolautakunnan puheenjohtaja
- Anu Soikkeli, yliopistonlehtori, Oulun yliopisto, arkkitehtuurin yksikkö
- Juha Aitamurto, toimitusjohtaja, PSOAS
- Kari Nykänen, asemakaavapäällikkö, OUKA
- Janne Rajala, kaupunginarkkitehti, OUKA

Palkintolautakunnan sihteerinä toimi arkkitehti Matti Lakkala, Oulun yliopisto, arkkitehtuurin yksikkö.

OY:n ja PSOAS:n kohteen puurakentamiseen perustuvan opiskelija-asumisen ideakilpailuun jätettyjen kilpailutöiden ja kilpailun yhteydessä aikaansaatuun aineistoon (aineistolla tarkoitetaan kilpailuun luovutettuja töitä, ideoita ja ehdotuksia) tekijänoikeudet säilyvät aineiston tekijällä, jolla on oikeus hyödyntää aineistoa muissa yhteyksissä parhaaksi katsomallaan tavalla. Aineiston tekijä myöntää tekijänoikeutensa perusteella OY:lle ja PSOAS:ille ilmaisen ja pysyvän oikeuden käyttää, julkaista (mm. nettisivuilla, näyttelyissä ja eri julkaisuissa), kopioida ja edelleen luovuttaa yllä mainittuja kilpailutöitä ja aineistoja. Kilpailun järjestäjillä on oikeus käyttää hyväksi kilpailuun osallistuneiden ehdotusten aiheita ja ideoita tekijänoikeuslain mukaisesti kohteen mahdollisessa jatkosuunnittelussa ja esilletuomisessa. Aineiston tekijällä on oikeus tulla hyvän tavan mukaisesti mainituksi aineiston käytön ja julkaisun yhteydessä. Hankkeen jatkosuunnittelu ja toteuttamismahdollisuudet tutkitaan erikseen kilpailun jälkeen. Kilpailu ei sitonut osapuolia hankkeen toteutukseen.

Kilpailuehdotusten arvosteluperusteet

Ehdotuksia arvostellessaan palkintolautakunta kiinnitti erityisesti huomiota seuraaviin tekijöihin:

1. Vahvat idea(t) PSOAS:in Virkakadun kohdetontin opiskelija-asuinkerrostalojen tulevaisuuteen suuntautuvien ratkaisujen ja arkkitehtonisen hahmon löytämiseen. Ideoiden oli määrä olla kodikkaita sekä perustua puurakentamisen mahdollisuuksiin.
2. Ratkaisun innovatiivisuus ja mieleenpainuvuus.
3. Ratkaisun arkkitehtoninen laatu, rakennuksen liittyminen ympäristöönsä.
4. Ratkaisun toimivuus.
5. Puun käytön uudet ulottuvuudet huomioiden puun luontaiset materiaaliominaisuudet ja vaatimukset pitkäaikaiskestävyydestä.
6. Ratkaisun ekologisuus ja rakennusten koko elinkaaren vähähiilisyyttä.

Palkintolautakunta kiinnitti arvostelussaan enemmän huomiota ehdotusten ideoihin sekä arkkitehtonisiin ja toiminnallisiin ansioihin kuin yksityiskohtien virheettömyyteen.

3 HANKKEEN TULOKSET

Kilpailuun saapui määräaikaan mennessä yhteensä 29 ehdotusta, jotka jaettiin arvostelussa yläluokkaan ja perusluokkaan. Palkitut ja lunastetut työt valittiin yläluokan parhaista ehdotuksista. Palkintojenjakotilaisuus järjestettiin 11.3. Oulun yliopiston arkkitehtuurin yksikön tiloissa, jossa Anu Soikkeli kertoi kilpailun arvostelusta, ja PSOAS:n toimitusjohtaja Juha Aitamurto jakoi palkinnot. Läsnä olivat lisäksi kilpailun suorittaneen kurssin lähes kaikkien opiskelijoiden ohella kaupunginarkkitehti Janne Rajala sekä kilpailun sihteeri Matti Lakkala.

Ehdotuksista laadittiin lyhyet ehdotuskohtaiset arviot. Palkintolautakunnan näkemyksen mukaan palkitut työt olivat korkealuokkaisen ja kiinnostavan puuarkkitehtuurin edustajia, jotka sopivat paikkaansa hyvin ja toteuttivat kiitettävästi annettua kilpailutehtävää.

Yläluokka:

- 2. "66755"
- 5. "BSF"
- 6. "Hiili"
- 7. "Hiutale"
- 8. "Kanerva"
- 10. "Klapi"
- 13. "Kulma"
- 14. "Luomu"
- 15. "Lusto"
- 17. "Majakka"
- 20. "Not Giving In"
- 21. "Pala"
- 23. "Puumaja"
- 24. "Puu-Viilu"
- 25. "Rima"
- 28. "Trelä"
- 29. "Trägård"

Perusluokka:

- 1. "4831"
- 3. "Ammoniumkloridi"
- 4. "Aquarium"
- 9. "Kannel"
- 11. "Kohinor"
- 12. "Kolme muskettisoturia"
- 16. "Lyhty"
- 18. "MKT"
- 19. "Mölkkylinna"
- 22. "Possunpaluu"

- 26. ”Sinitäinen”
- 27 . ”Sirppi”

1. palkinto, 2500 euroa: Puumaja
 2. palkinto, 2000 euroa: Kulma
 3. palkinto, 1500 euroa: Majakka
- lunastukset, á 1000 euroa: Hiutale ja Luomu

Ehdotusten tekijöiksi paljastuivat:

1. Puumaja
- Silja Suitiala
2. Kulma
- Hanna Turtinen
3. Majakka
- Eemeli Nurmi

Lunastus, Hiutale
- Tuure Kinnunen

Lunastus, Luomu
- Annika Taipale

Voittajaehdotuksessa raatia miellyttivät hyvin mitoitettut ja toimivat tilaratkaisut, sekä puurakentamiselle luonteenomainen arkkitehtuuri. Voittajasuunnitelmaa kuvailtiin näin: ”Pelkistetyn hallittu, jämäkkä ja raikas. Rakennukset muodostavat selkeästi rajatun korttelin, jossa viihtyisiä yhteispiha. Yhteistilojen sijoittelu 1-2.kerrokseen sekä ylimmän kerroksen kattomuodon ja sivukäytävän päällisen hyödyntäminen asuntoparville ovat hyviä ratkaisuja.”

5 HANKKEEN VAIKUTTAVUUS / VAIKUTUKSET

OY:n / PSOAS:n kilpailu oli onnistunut, sillä kilpailun tavoite, ”saada aikaan mielikuvituksellista ja innovatiivista idea- ja havainnekuva-aineistoa, jota voidaan käyttää kohteen jatkosuunnittelun ja päätöksenteon pohjana”, täyttyi. PSOAS oli tyytyväinen kilpailun tuloksiin. Tällä hetkellä kuitenkin Oulun yliopiston alkuvuodesta 2020 esittämä ajatus yliopistokampuksen uudelleen sijoittumiseksi kauemmas Linnanmaan alueelta lähelle keskustaa, Raksilan alueelle, muodostaa toistaiseksi esteen voittaneen ehdotuksen konkreettiselle etenemiselle. Yliopiston jopa yllättävä muuttoajatus on luonnollisesti hankkeen toteutustavasta riippumaton seikka, johon ei pystytty varautumaan.

Joka tapauksessa sekä Oulun kaupunki kaupunginarkkitehti Janne Rajalan ja asemakaavapäällikkö Kari Nykäsen mukaan on kiinnostunut edistämään PSOAS:n puurakenteista asuintaloo. Niin ikään PSOAS on tuonut esiin kiinnostuksensa suunnitelman edistämiseen. Kuitenkin kevään aikana virinnyt keskustelu

Oulun yliopiston siirtymisestä keskustaan on johtanut siihen, että PSOAS:n on seurattava yliopiston päätöksentekoa yliopiston sijoittumisen suhteen, sillä se tulee vaikuttamaan opiskelija-asuntojen tarpeeseen ja siten hankkeen toteutumiseen Linnanmaan alueella. Palkintojenjakotilaisuudessa kuitenkin todettiin, että voittajaehdotus rakennustyyppinä voisi soveltua hyvin myös muihin ympäristöihin, kuin ajateltuun paikkaan Puu-Linnanmaalle.

6 VIESTINNÄN TOTEUTUMINEN JA TULOKSET

Puurakentamiseen tukeutuvat opiskelija-asumisen ideakilpailut ovat olleet esillä verkossa, mm. ARA-julkaisussa 1 / 2019; ”Tulevaisuuden opiskelija-asumisen metsästäjät”. Lisäksi PSOAS on uutisoinut kilpailun ratkaisemisesta omalla verkkosivullaan 16.4.2020. Kilpailutulosten näyttelyä varten on kerätty aineistoa, mutta sen toteutuminen on toistaiseksi epäselvä vallitsevasta COVID-19-pandemiasta johtuen. Professori Markku Karjalainen on kirjoittanut TAU / TOAS -kilpailusta myös artikkelin, joka julkaistaan PUU-lehdessä numerossa 2 / 2020.

7 TULOSTEN KESTÄVYYS JA HYÖDYNTÄMINEN

Hankkeen tavoitteiden mukaisesti kilpailuehdotuksissa luotu mielikuvituksellinen ja innovatiivinen idea- ja havainnekuva-aineisto tarjoaa jatkosuunnittelulle ja päätöksenteolle hyvän pohjan. Erityisesti kilpailun parhaimmisto ovat tontin kaavoituksenkin kannalta hyödyllisiä. Tulosten konkreettista hyödynnettävyyttä lyhyellä aikajänteellä heikentää epävarmuus Oulun yliopiston tulevaisuuden sijaintiin liittyen.

8 TALOUSRAPORTTI

Hanke toteutui talouden osalta suunnitellusti.

9 SUOSITUKSET TULEVIA HANKKEITA JA OHJELMIA VARTEN

Tämän kaltaiset hankkeet, joissa arkkitehtuurin opintojen kurssien opintosuorituksena ovat ohjatut opiskelijakilpailut hyvine palkintoineen, ovat opiskelijoille ja opetushenkilökunnalle varsin motivoivia. Tulokset ovat kautta linjan tällaisissa kilpaluissa erinomaisia tilaajien kannalta, jotka saavat verraten pienellä kustannuksella suuren määrän eri ideoita ja vaihtoehtoja hankkeiden jatkosuunnittelun ja päätöksenteon pohjaksi. Ehdottomasti tällaisia olisi parasta järjestää säännöllisesti, jolloin myös niiden status ja siten vaikuttavuus voisi nousta entisestään.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET / YHTEENVETO HANKKEESTA JA SEN PÄÄTUOTOKSISTA

Kilpailu oli Oulun osalta onnistunut, ja siinä päästiin hyviin tuloksiin. Muista kouluista saatujen tietojen perusteella tilanne on vastaava myös Tampereella ja Aallossa. Puurakentaminen on vahvassa nosteessa ja sen merkitys Suomelle on suuri tulevaisuudessa, mikäli alalle koulutetaan riittävä osaamista. Tässä

mielessä arkkitehdit rakennusalan konkreettisina asiantuntijoina ja vaikuttajina ovat keskeisessä roolissa kun puurakentamisen osaamista halutaan kehittää.